210 వ అధ్యాయం

٢١٠ - بَابُ فَضْلِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَوُجُوبِهَا وَالاغْتِسَالِ لَهَا، وَالطِّيبِ وَالتَّبْكِيرِ إِلَيْهَا وَالدُّعَاءِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَفِيهِ بَيَانُ سَاعَةِ الإِجَابَةِ وَاسْتِحْبَابِ إِكْثَارِ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى بَعْدَ الْجُمُعَةِ

జుమా దినపు ఘనత, జుమా నమాజు పాటించటం అనివార్యం, ఆ రోజున తలంటు పోసుకోవటం, పరిమళాలు పూసుకోవటం, జుమా నమాజుకు త్వరగా వెళ్ళటం, ఆ రోజు ప్రార్థనలు చేయటం, దైవప్రవక్త (సల్లం)పై దరూద్ పంపటం, జుమా నాడు ఒకానొక ఘడియలో ప్రార్థనలు స్వీకరించబడతాయనీ, అంచేత జుమా తర్వాత అత్యధికంగా దైవధ్యానం చేయాలనే విషయాల గురించి

قَالَ اللهُ تَعَالَى: ﴿فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَوٰةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [الجمعة: ١٠].

దివ్యఖుర్ఆన్‌లో అల్లాహ్ ఇలా సెలవిచ్చాడు: "విశ్వాసులారా! శుక్రవారం నాడు నమాజుకై పిలిచినప్పుడు, అల్లాహ్ సంస్మరణ వైపుకు పరుగెత్తండి; క్రయ విక్రయాలను వదలి పెట్టండి. మీరు గ్రహించగలిగితే ఇదే మీకు అత్యంత శ్రేయస్కరమైనది." *(అల్ జుముఅహ్: 10)*

వివరణ

జుమా నమాజు తర్వాత బ్రతుకు తెరువు కోసం, జీవన అవసరాలు తీర్చుకోవటం కోసం ప్రజలు భూమిలో సంచరించి జీవనోపాధిని, అల్లాహ్ అనుగ్రహాన్ని సంపాదించుకోవటానికి ప్రయత్నిం చాలని పై ఆయతులో ఆదేశించటం జరిగింది. దీనిద్వారా తెలిసేదేమంటే శుక్రవారం నాడు ప్రజలు తమ వ్యాపార కార్యకలాపాలను పూర్తిగా వదలిపెట్టాలని ఇస్లాం ధర్మం ఆదేశించటం లేదు. పైగా జుమా నమాజుకు ముందు, దాని తర్వాత కూడా ప్రజలు ప్రాపంచిక వ్యవహారాల్లో నిమగ్నులై ఉండటానికి అన్నివిధాలా అనుమతిస్తున్నది. అంచేత ముస్లింలు కేవలం నమాజు మరియు ఖుత్బా సమయంలో తాత్కాలికంగా తమ వ్యాపారాన్ని, ఉద్యోగ కార్యకలాపాలను ఆపుకుంటే చాలు. ఆ రోజంతా వాటికి శెలవు పెట్టాల్సిన అవసరం లేదు.

1148. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: సూర్యుడు ఉదయించే దినాల్లో అన్నిటికంటే శ్రేష్ఠమైనది జుమా రోజు. ఆ రోజున ఆదం పుట్టించబడ్డారు. ఆ రోజునే స్వర్గంలోకి గొనిపోబడ్డారు. తిరిగి అదే రోజున అక్కడి నుండి తొలగించబడ్డారు. (ముస్లిం)

١١٤٨ ـ وعَنْ أبي هُرِيرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «خَيرُ يَوْم طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمُ الجُمُعَةِ: فِيهِ خُلِقَ آدمُ، وَفيه أُدْخِلَ الجَنَّةَ، وَفِيه أُخْرِجَ مِنْهَا» رواه مسلم.

(సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

1149. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఎవరయితే చక్కగా వుజూ చేసి, ఆ తర్వాత జుమా నమాజుకు వచ్చి, శ్రద్ధగా(ఖుత్బా) విని, (ఖుత్బా జరుగుతున్నంతసేపు) నిశ్శబ్దంగా ఉంటాడో, ఆ జుమా నుండి ఇంకో జుమా - ఆ తర్వాత మూడ్రోజుల వరకు అతని వల్ల జరగబోయే పాపాలు మన్నించబడతాయి. మరెవరైతే కంకర్రాళ్ళు ముట్టుకున్నాడో అతను వ్యర్థమైన పని చేశాడు. (ముస్లిం)

١١٤٩ ـ وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الوُضُوءَ ثُمَّ أَتَى الجُمُعَةَ، فَاسْتَمَعَ وَأَنْصَتَ، غُفِرَ لَهُ ما بَيْنَهُ وَبَيْنَ الجُمُعَةِ وَزِيَادة ثَلاثَةِ أَيَّام وَمَنْ مَسَّ الحَصَى، فَقَدْ لَغَا» رواه مسلم.

(సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

వుజూ చక్కగా చేయటమంటే దైవప్రవక్త విధానాన్ని అనుసరించి చేయటమని అర్థం. వుజూ చేయటంలో దైవప్రవక్త విధానాన్ని ఉల్లంఘించటంగాని, అవసరానికి మించి నీళ్ళు ఉపయోగించటంగాని చేయకూడదు. ప్రతి అవయవాన్ని మూడుసార్లే కడగాలి. అంతకన్నా ఎక్కువసార్లు కడగకూడదు. నీళ్లు దుబారాగా ఖర్చు చేయకూడదు. ఎక్కడా వెంట్రుకవాసి

ఖాళీ స్థలమైనా వదలకుండా వుజూ అవయవాలన్నిటినీ బాగా తోముకొని కడుక్కోవాలి. ఇంట్లో వుజూ చేసుకొని మస్జిద్‌కు వెళ్ళటం ఉత్తమ పద్ధతి. దానివల్ల ఎక్కువ పుణ్యం లభిస్తుందని పై హదీసు ద్వారా బోధపడుతున్నది.

ఒక జుమా నుండి మరో జుమా వరకు, ఆ తర్వాత ఇంకో మూడు రోజులు మొత్తం కలిపి పది రోజులవుతాయి. ఒక సత్కార్యానికి పదిరెట్ల పుణ్యం లభిస్తుంది. అదే విధంగా పూర్తి నిబద్ధతతో ఒక జుమా నమాజు ఆచరిస్తే పదిరోజుల పాపాలు మన్నించబడతాయి. ఇక్కడ పాపాలంటే చిన్నచిన్న పాపాలని అర్థం. ఘోర పాపాలు, పశ్చాత్తాపపడనంతవరకు క్షమించబడవని ఇంతకుముందే తెలుసుకున్నాం.

శుక్రవారం నాడు మస్జిద్‌కు వెళ్ళిన తర్వాత ఖతీబ్ ఇచ్చే ఉపన్యాసాన్ని (ఖుత్బాను) అత్యంత శ్రద్ధాసక్తులతో వినాలి. ఖుత్బా సమయంలో కంకరాళ్ళతో ఆడుకోవటం, వ్రేళ్ళతో నేలమీద కెలకటం లాంటి వ్యర్థమైన పనులు చేయకూడదు. వాటివల్ల ఎలాంటి ప్రయోజనం ఉండదు. పైగా అవి అసభ్యకరమైన పనులు కావటంచేత పాపాలుగా పరిగణించబడతాయి.

١١٥٠ ـ وَعَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ ما بَيْنَهُنَّ إذا اجْتُنِبَتِ الكَبَائِرُ» رواه مسلم.

1150. హజ్రత్ అబూహురైరా గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఘోర పాపాలకు దూరంగా ఉన్నంత వరకు ఐదుపూటల నమాజులు, ఒక శుక్ర వారం నుండి మరొక శుక్రవారం వరకు, ఒక రమజాన్ నుండి మరొక రమజాన్ వరకు వాటి మధ్య గల పాపాలను తుడిచిపెట్టేస్తాయి. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని శుచీశుభ్రతల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

మనిషి ఘోరపాపాలకు దూరంగా మసలుకుంటే హదీసులో పేర్కొనబడిన సదాచరణలు అతని పాపాల మన్నింపుకు దోహదపడతాయి. తుడిచిపెట్టబడేవి చిన్నాచితకా పాపాలే కాని ఘోరపాపాలు కావు. చిత్తశుద్ధితో పశ్చాత్తాపం చెందనంత వరకు ఘోరపాపాలు క్షమార్హం కాజాలవు.

١١٥١ ـ وَعَنْهُ وَعَنِ ابنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ، أَنَّهما سَمِعَا رسولَ اللهِ ﷺ،

1151. హజ్రత్ అబూహురైరా మరియు ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) గార్ల కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) తన వేదిక మెట్లపై నిలబడి ఈ విధంగా ప్రవచి

يقولُ عَلى أَعْوَادِ مِنْبَرِهِ: «لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ الجُمُعَاتِ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللهُ على قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ الغَافِلِينَ» رواه مسلمٌ.

స్తుండగా తామిద్దరూ విన్నారు: ప్రజలు జుమా నమాజుకు ఎగనామం పెట్టడాన్ని మానుకోవాలి. లేకపోతే దేవుడు వారి హృదయాలకు సీలు వేసేస్తాడు. ఫలితంగా వారు తప్పకుండా నిర్లక్ష్యం వహించేవారిలో చేరిపోతారు. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

'నిర్లక్ష్యం వహించే వారిలో చేరిపోతార'ంటే పోనుపోను వారు దైవధ్యానం పట్ల, దైవాజ్ఞల పట్ల పూర్తిగా అశ్రద్ధ వహిస్తారని భావం. సాధారణంగా దైవధిక్కారులు, వంచకులు మాత్రమే అలాంటి నిర్లక్ష్యానికి ఒడిగట్టగలరు. పరలోకంలో నరకమే వారి నివాస స్థలం. వరుసగా జుమా నమాజులను ఎగవేస్తూ పోవటం మహాపాతకం. అలాంటి పాపానికి ఒడిగట్టేవారి హృదయాలకు దేవుడు సీలు వేసేస్తాడు. ఫలితంగా వారు ధర్మాధర్మాల విచక్షణా జ్ఞానాన్ని, సన్మార్గాన్ని, పరలోక సాఫల్యభాగ్యాన్ని కోల్పోతారు.

١١٥٢ - وَعَنِ ابنِ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسولَ اللهِ ﷺ، قالَ: «إذا جَاءَ أَحَدُكُمُ الجُمُعَةَ، فَلْيَغْتَسِلْ» متفقٌ عليه.

1152. హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీలో జుమా నమాజుకు వచ్చేవారు గుసుల్ (తలంటు స్నానం) చేసి రావాలి. (బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జుమా ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

١١٥٣ - وعن أَبي سعيدِ الخُدْرِيِّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رسولَ اللهِ ﷺ، قالَ: «غُسْلُ يَوْمِ الجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلى كلِّ مُحْتَلِمٍ» متفقٌ عليه. المُرادُ بالمُحْتَلِمِ:

1153. హజ్రత్ అబూ సయీద్ ఖుద్రీ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: జుమానాడు గుసుల్ (తలంటు స్నానం) చేయటం ప్రతి వయోజనుడికి తప్పనిసరి (వాజిబ్). (బుఖారీ-ముస్లిం)

ఇక్కడ తప్పనిసరి (వాజిబ్) అన్న పదం

البَالِغُ. وَالمُرَادُ بِالوُجُوبِ: وُجُوبُ اختِيَارٍ، كقَوْلِ الرَّجُلِ لِصَاحِبِهِ حَقُّكَ وَاجِبٌ عَلَيَّ. والله أعلم.

"అనివార్యం" అనే అర్థంలో వాడబడ లేదు. 'అలా చేయటం ఉత్తమం' అనే అర్థంలో వాడబడింది. ఉదాహరణకు ఎవరయినా తోటి వ్యక్తితో 'నీ హక్కు చెల్లించటం నా బాధ్యత' అని అంటే (నిజంగా ఆ వ్యక్తి బాధ్యతను తన మీద విధించుకున్నట్లు కాదు. విష యాన్ని నొక్కి చెప్పటమే దాని ఉద్దేశ్యం.)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జుమా ప్రకరణం- సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

పై హదీసు మూలాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని, కొంతమంది పండితులు జుమానాడు గుసుల్ చేయటాన్ని తప్పనిసరి (వాజిబ్)గా పేర్కొన్నారు. అదే సమయంలో జుమారోజు తప్పనిసరిగా గుసుల్ చేయవల్సిన అవసరం లేదని భావించిన మరికొంతమంది పండితులు, ఇమామ్ నవవీ (రహ్మలై) మాదిరిగానే పై హదీసు ఉద్దేశ్యాన్ని విడమరిచి చెప్పారు. ఏది ఏమైనా ఒకవేళ స్త్రీలు గనక ఆ రోజు మస్జిద్‌కు వెళ్ళదలచుకుంటే ఈ ఆదేశం వారికి కూడా వర్తిస్తుంది.

١١٥٤ ـ وَعَنْ سَمُرَةَ رَضِيَ الله عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ تَوَضَّأَ يَوْمَ الجُمُعَةِ، فَبِهَا وَنِعْمَتْ وَمَنِ اغْتَسَلَ فَالغُسْلُ أَفْضَلُ» رواهُ أبو داود، والترمذي وقالَ: حديثٌ حسنٌ.

1154. హజ్రత్ సమురా (రజి)కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు:ఎవరయినా జుమారోజు, వుజూ (మాత్రమే) చేస్తే అతను సౌలభ్యాన్ని ఉపయోగించుకున్నట్లు. ఇది మంచి పద్ధతి. మరెవరయినా గుసుల్ చేస్తే, గుసుల్ ఇంకా మంచి పద్ధతి. (అబూదావూద్-తిర్మిజి, హసన్)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని శుచీశుభ్రతల ప్రకరణం- సుననె తిర్మిజీలోని నమాజ్ ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

శుక్రవారం నాడు గుసుల్ తప్పనిసరిగా చేయవలసిన అవసరం లేదని భావించేవారు ఈ హదీసును నిదర్శనంగా చూపెడుతున్నారు. ఇందులో జుమా రోజు కేవలం వుజూ

చేసుకునేందుకు అనుమతించబడటంతోపాటు దాన్ని మంచి పద్ధతిగా పేర్కొనటం జరిగింది. అయితే గుసుల్ చేయటం ఉత్తమ పద్ధతి అని చెప్పబడింది. అంటే గుసుల్ చేయకపోయినా ఫర్వాలేదన్నట్లే కదా! ఏది ఏమైనా జుమా రోజు గుసుల్ చేయటం పుణ్యప్రదం, దైవప్రవక్త విధానం అన్న విషయంలో మాత్రం ఎలాంటి భేదాభిప్రాయానికి తావులేదు. గుసుల్ సమయం సూర్యోదయం నుండి జుమా ఖుత్బా (ఉపన్యాసం) మొదలుకాక ముందు వరకు ఉంటుంది.

١١٥٥ - وَعَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «لا يَغْتَسِلُ رَجُلٌ يَوْمَ الجُمُعَةِ، وَيَتَطَهَّرُ ما اسْتَطَاعَ مِنْ طُهْرٍ، وَيَدَّهِنُ مِنْ دُهْنِهِ، أَوْ يَمَسُّ مِن طِيبِ بَيْتِهِ، ثُمَّ يَخْرُجُ فَلا يُفَرِّقُ بَيْنَ اثنَيْنِ، ثُمَّ يُصَلِّي مَا كُتِبَ لَهُ، ثمَّ يُنصِتُ إذا تَكَلَّمَ الإمَامُ، إلَّا غُفِرَ لهُ ما بَيْنَهُ وَبَيْنَ الجُمُعَةِ الأُخرَى». رواه البخاري.

1155. హజ్రత్ సల్మాన్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మనిషి శుక్రవారం నాడు తలంటు పోసుకొని, వీలైనంతవరకు పరిశుద్ధతను పాటించి, నూనె రాసుకొని లేక తన ఇంట్లోవున్న పరిమళాన్ని పూసుకొని, ఆ తర్వాత (మస్జిద్‌కు) బయలుదేరి వెళ్ళి (అక్కడ) ఏ ఇద్దరి మధ్య నుంచి కూడా తోసుకొని వెళ్ళకుండా (ఎక్కడో ఒక చోట) తన అదృష్టంలో వ్రాసివున్న నమాజు చేసుకొని ఆ తర్వాత ఇమామ్ ఖుత్బా (ఉపన్యాసం) ఇచ్చినప్పుడు నిశ్శబ్దంగా కూర్చుంటే ఆ శుక్రవారం నుండి మరొక శుక్రవారం వరకు అతని వల్ల జరిగే పాపాలు మన్నించబడతాయి.

(బుఖారీ)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

ఈ హదీసులో శుక్రవారం రోజు పాటించవలసిన నియమాలు వివరించబడ్డాయి. శుక్రవారం నాడు వీలైనంత ఎక్కువగా పరిశుద్ధతను పాటించాలి. నూనె రాసుకోవాలి. ఏవైనా సుగంధ ద్రవ్యాలు, పరిమళాలు ఉంటే అవి కూడా పూసుకోవాలి. దానివల్ల చెమట వాసన మూలంగా ఇతరులకు ఇబ్బంది కలగకుండా ఉంటుంది. మస్జిద్‌కు ఆలస్యంగా వెళితే వెనుక పంక్తుల్లో ఉన్నవారిని తోసుకుంటూ ముందుకు వెళ్ళవలసి వస్తుంది. అంచేత వీలైనంత త్వరగా మస్జిద్‌కు వెళ్ళటానికి ప్రయత్నించాలి. ఒకవేళ ఏదయినా కారణం చేత ఆలస్యంగా వెళ్ళవలసివస్తే, సభామర్యాదలను పాటిస్తూ ఎక్కడ ఖాళీ చోటు దొరికితే అక్కడ కూర్చోవాలి.

ఇతరుల మీద నుంచి గెంతుకుంటూ ముందు పంక్తుల్లోకి వెళ్ళవలసిన అవసరం లేదు. మస్జిద్‌లో కూర్చునే ముందు కనీసం రెండు రకాతులయినా నమాజ్ చేసుకోవాలి. జుమా ఉపన్యాసం జరుగుతున్నప్పుడు నిశ్శబ్దంగా ఉండాలి. ఇమామ్ చెప్పే విషయాలను శ్రద్ధగా వినాలి. ఈ నియమాలన్నీ పాటించి జుమా నమాజ్ చేసేవారు పై హదీసులో పేర్కొనబడిన సత్కారానికి అర్హులౌతారు.

١١٥٦ - وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «مَنِ اغْتَسَلَ يَوْمَ الجُمُعَةِ غُسْلَ الجَنَابَةِ، ثُمَّ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الأُولى، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَدَنَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّانِيَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَقَرَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الثَّالِثَةِ؛ فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ كَبْشاً أَقْرَنَ، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ دَجَاجَةً، وَمَنْ رَاحَ فِي السَّاعَةِ الخَامِسَةِ، فَكَأَنَّمَا قَرَّبَ بَيْضَةً، فَإِذَا خَرَجَ الإِمَامُ، حَضَرَتِ المَلَائِكَةُ يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ» متفقٌ عليه. قوله: «غُسلَ الجَنَابَةِ»؛ أَي: غُسلاً كَغُسل الجَنَابَةِ فِي الصِّفَةِ.

1156. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: ఎవరయితే శుక్రవారం రోజు లైంగిక అశుద్ధావస్థ నుండి పరిశుద్ధత పొందటానికి చేస్తున్నంత చక్కగా 'గుస్ల్' (స్నానం)చేసి జుమా నమాజ్ చేయటానికి త్వరగా వెళతాడో అతను ఒక ఒంటెను బలి ఇచ్చినట్లుగా పరిగణించబడతాడు. అతని తర్వాత రెండవ వేళలో (ఆ విధంగా స్నానం చేసి) వెళ్ళే వ్యక్తి ఒక ఆవును బలి ఇచ్చినట్లుగా భావింపబడతాడు. ఆ తర్వాత మూడో వేళలో వెళ్ళే వాడికి కొమ్ములు తిరిగిన పొట్టేలును బలి ఇచ్చినంత పుణ్యం లభిస్తుంది. ఇక నాల్గవ వేళలో వెళ్ళేవాడు ఒక కోడిని బలిచ్చినట్లుగా, ఐదవ వేళలో వెళ్ళేవాడు ఒక గ్రుడ్డును దానం చేసినట్లుగా పరిగణించబడతాడు. ఆ తర్వాత ఇమామ్ (ఖుత్బా ఇవ్వడానికి) బయలుదేరి రాగానే దైవదూతలు (హాజరు వేయటం ఆపి) ఖుత్బా వినటానికి మస్జిద్‌లోకి వచ్చేస్తారు.

(బుఖారీ-ముస్లిం)

(సహీహ్ బుఖారీలోని జుమా ప్రకరణం-సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1) ఈ హదీసులో కూడా జుమా నమాజు కోసం వీలైనంత త్వరగా వెళ్ళాలని పురికొల్పటం జరిగింది. ఎవరు ఎంత త్వరగా మస్జిద్‌కు వెళతారో వారికి అంతే ఎక్కువగా పుణ్యం లభిస్తుందని, ఎంత ఆలస్యంగా వెళతారో అంత తక్కువ పుణ్యం లభిస్తుందని చెప్పబడింది. ఆఖరికి ఇమామ్ ఖుత్బా మొదలుపెట్టిన తర్వాత దైవదూతలు నమాజీల హాజరుపట్టిక మూసివేస్తారు. కనుక ఆ తర్వాత వచ్చేవారికి ఎలాంటి పుణ్యం, ఘనత లభించవని కూడా ఇందులో వివరించటం జరిగింది.

2) జుమా నమాజుకు దైవదూతలు కూడా హాజరవుతారు. దీని ద్వారా జుమా ఉపన్యాసం, నమాజుల ప్రాముఖ్యత బోధపడుతున్నది.

3) లైంగిక అశుద్ధావస్థ నుండి పరిశుద్ధత నొందటానికి ఎంత శ్రద్ధగా, జాగ్రత్తగా స్నానం చేస్తామో శుక్రవారం నాడు కూడా అంత జాగ్రత్తగా స్నానం చేయాలి. అంటే పూర్తిస్థాయి 'గుస్ల్' చేయాలన్నమాట!

١١٥٧ ـ وعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ، ذكرَ يَوْمَ الجُمُعَةِ، فَقَالَ : «فِيها سَاعَةٌ لا يُوَافِقها عَبْدٌ مُسلِمٌ، وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَسأَلُ اللهَ شَيئاً، إلَّا أَعْطَاهُ إيَّاه» وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا، متفقٌ عليه.

1157. హజ్రత్ అబూహురైరా (రజి)గారే చేసిన కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఒకసారి జుమా గురించి చెబుతూ ఇలా అన్నారు: ఆ రోజులో ఒక ఘడియ ఉంది. ఏ ముస్లిం దాసుడయినా ఆ ఘడియను పొంది, ఆ సమయంలో అతను నిలబడి నమాజు చేస్తూ దేవుణ్ణి ఏదయినా అడిగితే దేవుడు తప్పకుండా ఇస్తాడు.

ఆ సమయం చాలా తక్కువగా ఉంటుందని ఆయన తన చేత్తో సంజ్ఞ చేసి చూపించారు. *(బుఖారీ-ముస్లిం)*

(సహీహ్ బుఖారీ, సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

శుక్రవారం రోజుకి సంబంధించిన మరొక మహత్యాన్ని ఈ హదీసులో పొందుపరచటం జరిగింది. ఆ రోజులో ఒక మహత్తరమైన ఘడియ ఉంది. ఆ ఘడియలో భక్తులు చేసుకునే విన్నపాలను అల్లాహ్ తప్పకుండా మన్నిస్తాడు. ఆ ఘడియ చాలా తక్కువగా ఉంటుంది.

అదీగాక ఆ ఘడియ ఎప్పుడు వస్తుందో కూడా తెలియదు. అందుకని ఆ మహాభాగ్యాన్ని పొందాలంటే ఆ రోజు మొత్తం అత్యధికంగా దేవుణ్ణి ధ్యానిస్తూ, ప్రార్థనలు, విన్నపాల్లో నిమగ్నులై ఉండాల్సిందే.

١١٥٨ ـ وَعَنْ أبي بُردَةَ بنِ أبي مُوسَى الأشعَرِيِّ، رَضِيَ اللهُ عَنهُ قَالَ: قَالَ عَبدُ اللهِ بنُ عُمَرَ رَضِيَ اللهُ عَنهُمَا: أَسَمِعتَ أَبَاكَ يُحَدِّثُ عَن رَسُولِ اللهِ ﷺ، في شَأنِ سَاعَةِ الجُمُعَةِ؟ قَالَ: قُلتُ: نَعَم، سَمِعتُهُ يَقُولُ: سَمِعتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ، يَقُولُ: «هِيَ مَا بَينَ أَن يَجلِسَ الإمَامُ إلَى أَن تُقضَى الصَّلاةُ» رواه مسلم.

1158. హజ్రత్ అబూ బుర్దా బిన్ అబూ మూసా అష్అరీ (రజి) కథనం: ఒకసారి అబ్దుల్లాహ్ బిన్ ఉమర్ (రజి) నాతో మాట్లాడుతూ "శుక్రవారం నాటి ఘడియ గురించి మీ నాన్న ఏదయినా దైవప్రవక్త హదీసు చెప్పినప్పుడు నువ్వు విన్నావా?" అని అడిగారు. దానికి నేను సమాధానమిస్తూ, "విన్నాను, ఆ ఘడియ ఇమామ్ వేదికపై కూర్చున్నప్పటి నుంచి నమాజ్ ముగిసేవరకు మధ్య కాలంలో ఉంటుందని దైవ ప్రవక్త (సల్లం) ప్రబోధిస్తుండగా తాను విన్నానని మా నాన్నగారు చెప్పారు" అని అన్నాను. (ముస్లిం)

(సహీహ్ ముస్లింలోని జుమా ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

శుక్రవారం రోజు ఆ ఘడియ ఎప్పుడొస్తుందనే విషయమై పండితుల మధ్య భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. కొంతమంది పండితులు పై హదీసును నిదర్శనంగా చేసుకొని ప్రార్థనలు స్వీకరించబడే ఆ శుభఘడియ శుక్రవారం రోజు ఇమామ్ ఖుత్బా కొరకు వేదికపై కూర్చున్నప్పటి నుంచి నమాజు ముగిసేవరకు మధ్యకాలంలో ఉంటుందనీ, అన్నింటికన్నా బలమైన అభిప్రాయం ఇదేనని అన్నారు. అయితే షేఖ్ అల్బానీ తదితర హదీసువేత్తలు అబూ మూసా (రజి) వివరించిన ఈ హదీసుని 'మౌఖూఫ్'గా పేర్కొన్నారు. అంటే ఈ హదీసుని తాను నేరుగా దైవప్రవక్త (సల్లం) నుంచి విన్నారో లేదో ఆయన అనుచరుడు తెలుపలేదని దాని భావం. (వివరాల కోసం షేఖ్ అల్బానీ చేత పరిశోధించబడిన 'రియాజుస్సాలిహీన్' గ్రంథం చూడండి). అందుకే మరికొంతమంది పండితులు అబూదావూద్ మరియు నసాయి గ్రంథాల్లోని వేరొక హదీసుని ప్రాతిపదికగా చేసుకొని ఆ శుభఘడియ అస్ర్ మరియు మగ్రిబ్ నమాజుల మధ్యకాలంలో ఉంటుందని తలపోశారు. ఆ హదీసులో శుక్రవారం రోజు ఆ శుభఘడియను అస్ర్ నమాజ్ తర్వాత చివరివేళలో అన్వేషించమని ఆదేశించటం జరిగింది. మొత్తానికి ఆ

ఘడియ నిర్ణయం అస్పష్టంగానే మిగిలిపోయింది కనుక ఆ రోజు సాంతం అత్యధికంగా దైవధ్యానంలో నిమగ్నులై ఉండటానికి ప్రయత్నించటం అన్ని విధాలా శ్రేయస్కరం.

١١٥٩ - وَعَنْ أَوسِ بنِ أَوسٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «إِنَّ مِنْ أَفضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الجمُعَةِ؛ فأَكثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاةِ فِيهِ؛ فَإِنَّ صَلاتَكُم مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ». رواه أبو داود بإسنادٍ صحيحٍ.

1159. హజ్రత్ ఔస్ బిన్ ఔస్ (రజి) కథనం ప్రకారం దైవప్రవక్త (సల్లం) ఈ విధంగా ప్రవచించారు: మీ రోజులలో అత్యంత శ్రేష్ఠమైన రోజు శుక్రవారం. కనుక మీరు ఆ రోజు అత్యధికంగా నాపై దరూద్ పంపండి. నిస్సందేహంగా మీరు పంపే దరూద్ నాకు చేరవేయ బడుతుంది. (అబూదావూద్- దీని ఆధారాలు దృఢమైనవి)

(సుననె అబూదావూద్‌లోని శుచీశుభ్రతల ప్రకరణం)

ముఖ్యాంశాలు

1) స్థలం, కాలాలకు ఉండే విశిష్ఠత మూలంగా ఆయా సందర్భాల్లో, ఆచరించబడే ఆచరణల విశిష్ఠత కూడా పెరిగిపోతోంది. ఉదాహరణకు పై హదీసులో దైవప్రవక్త (సల్లం) శుక్రవారం విశిష్ఠత దృష్ట్యా ఆ రోజు అత్యధికంగా దరూద్ పఠించమని ఆదేశించారు.

2) ప్రజలు పఠించే దరూద్‌ను దైవప్రవక్త (సల్లం), దగ్గరి నుంచిగాని దూరం నుంచిగాని వినలేరు. దైవదూతలు ఆయనకు దరూద్‌లు చేరవేస్తారు. ప్రజలు పఠించే దరూద్‌ను దైవప్రవక్త (సల్లం), చాలా దగ్గరికొచ్చి వింటారని ఒక హదీసు జనసామాన్యంలో ప్రచారంలో ఉంది. కాని ఆ హదీసు ప్రామాణికమైనది కాదు. ఆయనకు దరూద్ చేరవేయబడుతుంది అంటే అర్థం, ఆయన నేరుగా వినలేరనే కదా!

3) ఇకపోతే దరూద్ వచనాల విషయానికొస్తే, 'దరూదె ఇబ్రాహీమి'లోని వాక్యాలు అత్యంత శ్రేష్ఠమైనవి, ప్రామాణికమైనవీను. అదీగాక దైవప్రవక్త (సల్లం) తన సహచరులకు నేర్పించినది కూడా ఈ దరూద్ వచనాలే.